

7 nap alatt fejlesztett 2—3 cm-es csírá, a kocsányostölgymakk 15 nap alatt 3—4 cm-eset.

Végeztek csíráztatást 1 m széles és 1 m mély gödörben is. Homokterítésre helyezték a súlyának megfelelő mennyiségű homokkal kevert makkot, majd megöntötték és 10—15 cm vastag földréteggel takarták. A 3—5 cm-es csírázás 30 nap alatt következett be. Végül csíráztattak úgy is, hogy a makkot halomra rakták, de ebben az esetben a csírázás igen egyenlőtlen volt.

d) A csíra megsemmisítése

Kísérletünk alkalmával a csíra megsemmisítését egyenkénti letördeléssel végeztük. Ez az eljárás lassú és költséges volta miatt természetesen csak kis mennyiséggel végzett kísérletnél alkalmazható. A C. Stanescu által ismertetett, üzemi méretben használható eljárások a következők:

1. Forró vízzel való kezelés. Ez történhet úgy, hogy a makkot egyszerűen leöntik 50—55 C fokos vízzel, vagy úgy, hogy a kosárba rakott makkot 55 C fokos meleg vízbe merítik, ott 5 percig tartják, míg kiemelik. Ügyelni kell arra, hogy a víz hőmérséklete ne süllyedjen 47 C fok alá. A 42 C fokos víznek nincs semmit hatása, viszont a 60 C fokos víz az embriót is megöli.

2. Formalin kezelés. 3—5 cm-es csíra esetén legjobb eredményt 1,2 százalékos töménységű formalinoldattal értek el, melybe a makkot 5 percig merítették.

3. Fila József elvtárs a Román Népköztársaságban folytatott tanulmányút alkalmával az alábbi egyszerű eljárással találkozott egyik csemetekertben: a csíráztatás végett a földön elterített makkról eltávolították az alomtakarót, majd néhányszor átgerblyézték, miközben a csírák letöredeztek.

Fontos a csíra megsemmisítése után a makk azonnali elvetése. A további munkálatok már a szokásos csemetenevelési módszerekkel folyhatnak.

Összegezve a fent elmondottakat, saját tapasztalataim alapján megbízonyosodva a csíralecsípéses csemetenevelési eljárás célszerűségéről, nyugodtan hívom fel a csemeteneveléssel foglalkozó kartársakat, hogy alkalmazzák ezt az eljárást, legalább is kísérletképpen.

Nem gondolom, hogy helyes lenne egyetlen gyakorlati eljárás kikísérletezésére törekednünk; valószínű inkább, hogy a helyi viszonyoknak és az egyes fajok tulajdonságainak megfelelő többféle gyakorlati eljárás fog kikristályosodni, ami az adott körülményeknek legjobban megfelel. Bízom abban, hogy a társ-erdőgazdaságok dolgozói, saját tapasztalataikon meg fognak győződni az ismertetett eljárás célszerűségéről és közös munkával, tapasztalataink kicserélésével jó gyakorlati eljárások fognak kialakulni.

Hozamfokozás csemetenevelés terén

CSAJA DOMONKOS

erdőművelési előadó

Csemetekerti termelésünk hozama a maihoz viszonyítva számottevően fokozható. A hozam mennyiségi emelésénél azonban sohasem szabad szem elől téveszteniünk a minőségi kívánalmakat. Csemetekertjeink hozamának mind mennyiségi, mind minőségi emelésének egyik legfontosabb és *első lépése a csemetekert helyének, talajának megválasztása.*

Ennél az első fontos lépésnél tudnunk kell, hogy milyen területek fásításához kívánjuk nevelni csemetéinket. Nem közömbös az, hogy csemetéink kopár, köves. kötött agyagos, vagy az Alföld sivár, rossz-vízgazdálkodású, aszályal sújtott homoktalajaira kerülnek-e kiültetésük után. Minden talajon más és más típusú csemetével érhetünk el jó eredményt. A kopár, köves talajra zömök, dűsgyökéretű csemete felel meg. A kötött agyagos talajnak közepes hosszú gyökéretű csemetére, az Alföld homoktalajainak szárrészben (felsőrész) gyengébben fejlett mély gyökéretű csemetére van szüksége.

Mindezek szem előtt tartásával választjuk meg csemetekertjeink talaját. A köves, kopár talajra nevelendő csemeténél sekély, a felsőrészben jó vízgazdálkodású talaj legyen, hogy a gyökéret mind a tápanyagot, mind a szükséges vizet megtalálja. Agyagos kötött talajra nevelendő csemeténél közepes kötöttségű, felsőrészen jó víz-

gazdálkodású, tápanyagban dús talajt, míg a homokra nevelendő csemeténél üde, tápanyagban nem szegény, mély homoktalajt választunk.

Csemetenevelésünk maximális és minőségi hozamának biztosítása érdekében a következő lépésünk a *magszükségletnek helyi, aklimatizált magból való begyűjtése*. Csak így tudjuk biztosítani, hogy a begyűjtött magvak jó kezelés, tárolás mellett csírázóképeségüket megtartják és jó kelést biztosítsanak.

Mennyiség és minőség tekintetében a hozam egyik főtenyezője a *csemetekertek talajának termőereje*. Gyenge, tápanyagokban szegény talajokon fm-ként kevesebb, gyengébb fejlődésű csemetét tudunk nevelni, mint a tápanyagokban gazdag talajon. Tehát a hozam évről évre való megtartása érdekében, valamint a tápanyagban szegényebbé vált talajok feljavításán keresztül a hozam fokozása érdekében csemetekerti talajainknak szerves trágyát, zöldtrágyát és műtrágyát kell adnunk.

De csemetekerti talajaink termőerejének megtartása és fokozása érdekében végzett trágyázásokkal óvatosan kell eljárunk. Nem szabad túlzásba vinni, mert a kiültetés után a csemetekertben elkényeztetett csemetéink a helyi adottságokhoz, a mostohább viszonyokhoz nehezebben tudnak alkalmazkodni.

A jó eredmény fokozásában nem mellőzhető tényező a *gondos talajelőkészítés*. A tavaszi vetések, dugványozások talajának előkészítését ősszel kell elvégeznünk. Az őszi folyamán megszántott talaj tárolja a csapadékot, megüledik, könnyen megmunkálható, porhanyós magágyat biztosít. Ennek biztosítása érdekében, jó téllálló vermelés mellett kívánatos a tavasszal felhasználásra kerülő csemetéink kiemelése is. Az őszi talajelőkészítéseinket 30—35 cm mélyen végezzük. Kivétel a köves kopár talajra csemetét nevelő kertjeink talaja. Ezek adottságuknál fogva is sekélyebb mozgatható talajréteggel rendelkeznek. Ha a talajelőkészítést kertjeink egy részén mégis tavasszal végezzük, kerülnünk kell az őszi szántásnál alkalmazott kívánatos mélységet. Tavasszal 20 cm-nél mélyebben ne szántunk. Utána azonnal tárcsázzunk, fogsoljunk és nehéz hengert használjunk. A talaj előkészítésének utolsó simítását apró magvaink vetése előtt gereblyével végezzük.

Csemetekertjeinkben a *vetések módjának helyes megválasztása* van legnagyobb kihatással a hozam fokozására. Mielőtt egy csemetekertben a vetést, vagy dugványozást megkezdénénk, döntenünk kell, hogy a sorközi ápolásokat gépi erővel, vagy kézierővel végezzük-e? Szélesebb sortávolságot kell alkalmazni, ha a sorközi ápolás gépi erővel történik, mintha azt kézierővel végezzük.

A hozam fokozása érdekében nem lehet közömbös az, hogy kellő növőter biztosítása mellett egy ha-nyi területen 16 666, vagy 25 000 fm vetésünk van. Több fm, több csemete. De a gépesített sorközi ápolás a jelenlegi gépek mellett megköveteli a szélesebb sortávolságot. Az önköltségsökkentés, valamint a legtöbb helyen jelentkező munkaerőhiány miatt, valamint nem utolsósorban a miatt, hogy a haladás útja csemetenevelés terén is csak a gépesítésen keresztül biztosítható, a gépesítés mellett kell döntenünk. A hozamfokozás érdekében szélesíteni kell 8—10 cm-re a vetőbarázdát, ezen keresztül emelni a fm-ként megnevelhető csemeték számát. Ennek az eljárásnak az eddigi tapasztalatok szerint hátránya, hogy a vetőbarázda közepén elhelyezendő csemeték — főleg, ha azok fényigényes fajok csemetéi — lemaradnak, vagy csak gyöngye közepes fejlődést érnek el.

Jobb megoldásnak ígérkezik az egymástól 8—12 cm-re párhuzamosan futó sorokba való vetés, főleg az olyan fajok magjainál, amit a mezőgazdaság által használt vetőgéppel tudunk vetni. A párhuzamosan futó kettős sorok mellett a sorközöknek olyan széleseknek kell lenniük, hogy azt géppel tudjuk művelni.

A fentiek szerint történt vetések csemetéinek nagyobb növőteret biztosítottunk. A dugványozásnál és iskolázásnál is ugyanezt az eljárást kell követnünk a hozam emelése érdekében.

A második fontos feladatunk *gondosan mérlegelve megállapítani a fm-ként kiültetésre alkalmas, megnevelhető csemeték számát*. Ennél figyelembe kell vennünk a talaj termőerejét, a faj fajfény iránti igényét, hogy a fejlődéshez feltétlenül szükséges növőteret biztosítsuk. Azonos adottságok mellett a fényigényes fajok csemetéiből ne akarjunk ugyanígy csemetét nevelni fm-ként, mint a fény iránt kevésbé igényes fajokból. Ilyen irányú tevékenységünkkel a hozam fokozását nem vinnénk előbbre, sőt a kitűzött cél ellenkezőjét érnenek el. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a kelleténél sűrűbb állásban lévő fényigényes fajok csemetéiből a feltörők a lassúbb fejlődésűt elnyomják, őszi azoknak 80 százaléká elpusztul. Az elpusztulásig azonban főleg a tenyésztési idő első felében gátolják fejlődésükben a megmaradókat. Ezt a lemaradást ezek a tenyésztési időszak második felében sem tudják bepótolni. Így a kitűzött cél, a hozam fokozása helyett, a minőségi hozam romlását idézné elő.

A fm-kénti megnevelendő csemete számának megállapítása után *meghatározzuk a fm-ként vetendő csíráképes magszámot*. Az elvetendő magszám és a megnevelendő csemete száma között az arány lényegesen változó. Az alsó határ 120 százalék, a felső határ 500 százalék. Az egyes fafaj magvainál mutatkozó nagy százalékelterés a hozam biztosítását szolgálja. Az előbbi arány ugyancsak csíráképes magszámra értendő.

Előfordul, hogy az időjárás a mag kelésére és a csíranövény fejlődésére, annak megerősödésig igen kedvező. A szokásos növényi és állati károsítások elmaradnak. Vetésünk a kívántnál sűrűbb lesz. Ebben az esetben a minőségi hozam érdekében ritkítani kell. Ezt minden esetben a csíranövények megerősödése után végezzük el. A ritkítás mindig kisebb hiba, mint a hiányos vetés. Ez a megállapítás a nem gyakorlati emberek előtt az önköltség rovására menő többletköltség látszatát kelti.

A magvetést követő fontos lépésünk *az ápolások időben való gondos elvégzése*. Ez nagyon sok esetben a kézi munkaerő, fogatok és gépielő hiánya miatt nem a megkívánt időben, vagy módon történik.

A csemetekerti munkák általában már többször szóváltott bérezése nem áll arányban a mezőgazdaságnál ugyanannyi szakértelmet és gondosságot igénylő munkák bérezésével. Ennek igen szerteágazó következményei vannak, amik végeredményben külön-külön és összességükben is a csemetekert hozamfokozásának gátlói. *A munkavállalók nehezen bírhatók rá, hogy szerződött, állandó dolgozói legyenek csemetekertjeinknek*. Ennek következménye, hogy csemetekertjeink kevés szakmunkással rendelkeznek.

A munkaerőhiány megszüntetése, s ezen keresztül a hozam fokozása érdekében meg kell szüntetni az előbbieken említett aránytalanságot a bérezés terén. Nagyobb kiterjedésű csemetekertjeinket, ahol helyből a szükséges munkaerő nem biztosítható, el kell látni korszerű munkásszállással és üzemikonyhával. A munkásszállás felszerelendő a technika és kultúra által nyújtható, szórakozást és tanulást biztosító eszközökkel is. Mindent el kell követnünk annak érdekében, hogy munkavállalóink a csemetekerti szállásukat második otthonuknak tekintsék.

Az állandó dolgozó a munka végzése terén nagy gyakorlatra tesz szert. Ezen keresztül jobb, több munkát tud végezni. Keresete emelkedik, mindinkább ragaszkodik munkahelyéhez.

Az ápolás terén nemcsak a kézi munkaerőben mutatkozik hiány, hanem a fogat és a sorközi ápolást szolgáló gépi vonóerőben, valamint üzemi célt szolgáló épületekben is.

Míg a gépi vonóerő pótolható fogaterővel, addig az üzemi épületek szükségyszerűsége fokozott mértékben jelentkezik. Gondolok itt istállókra, fogatosok lakására.

Egy-egy csemetekertnek az ápolások idején sorközi ápolás céljából a fogatszükséglete 12 ha-ként 1 fogat. Így a sorközi ápolás 12 naponként megismétlődik. Azonban a gazdaságok hiányos fogatállománya miatt a sorközi ápolás eltolódik. Ennek következtében a sorköz elgyomosodik oly mértékben, hogy az eke-kapával végzett sorközi ápolás nem adja a szükséges eredményt, amit a csemetek jó fejlődésének biztosítása megkíván. Mind az ekekapával történő, mind pedig minden más egyéb kultivátorszerű sorközi ápolást a gyomosodás megelőzése és a talajnak porhanyítása érdekében végezzük, nem pedig gyomirtás céljából.

Az eddig elmondottak sikeres alkalmazása a hozam fokozása terén, a munka helyes megszervezésétől függ. Csemetekerti munkacsapataink minden egyes dolgozójának tudnia kell a termelési időszak alatt végzendő feladatokat. Ezt a csemetekert kezelőjének a gazdaságtól, vagy az erdészettől a csemetekertre lebontott tervnek munkacsapatokig való lebontása útján kell megadnia.

Az elvégzendő munkafeladatoknak munkacsapatokra való elosztásánál arra kell ügyelni, hogy *egy-egy táblának a termelés időszaka alatt előforduló minden munkáját ugyanaz a munkacsapat végezze*. Az elvégzendő munkafeladatok mellett ismertetni kell a megtervezett hozamot is. Ugyanekkor rá kell mutatni a megtervezett mennyiségen felüli hozamért járó prémiumra.

Ha az elvégzendő feladatok, a megtermelendő mennyiségek szétosztása munkacsapatokra a munkavállalókkal való közös megtárgyalás útján történik, ez alkalommal minden egyes munkafolyamatnak rögzítve lesz végső határideje is, egyben *egészséges hosszulejáratú munkaverseny alapját építettük ki*. Ezt továbbfejlesztve igen eredményes, az egyénig lemenő munkaverseny fejlődik ki, ha a szükséges feltételeket biztosítjuk. Ennek kifejlődéséhez szükséges a munkacsapatokon belül, a dolgozók bevonásával, közös megbeszélésen egyénekre is lebontani a munkacsapat terét. Ha ezt a feladatot sikeresen oldottuk meg, a munkaversenyen keresztül meglepő

eredményeket érhetünk el a hozam fokozása terén, mind a mennyiség, mind a minőség viszonylatában.

A hozamfokozás elkerülhetetlen feltétele a *csemetekerti termelésekkel foglalkozó dolgozók állandó szakmai továbbképzése*, kezdve a csemetekerti idénymunkástól, az erdőgazdaságok erdőművelési előadójáig.

Az erdősztechnikus képzésről

TUSKÓ LÁSZLÓ
a Soproni Erdészeti Technikum igazgató

Hazánkban 1950-ben indult meg az erdősztechnikus képzés. Kezdetben csak a Soproni Erdészeti Technikum működött, később azonban a Debreceni Erdészeti Technikum is megnyitotta kapuit.

Az oktatási idő először 3 év volt, 1952. óta azonban már 4 éves oktatási rendszerben folyik a tanítás. Az első négy év alatt végzett technikusokat 1956. nyarán bocsátjuk ki a technikumból.

A felvételek a nyolc általános elvégzése után történnek. A felvételi korhatár 17 év. A végzetek másfél éves szakmai gyakorlatra kötelezettek.

Átmenetileg egy Erdőipari Technikum is működött Sopronban. Még mielőtt azonban végzett növendékeket bocsáthatott volna ki, megszűnt és tanáraival, tanulóival együtt beleolvadt a Soproni Erdészeti Technikumba.

Az Erdészeti Technikum tanárai középiskolai tanárok (magyar, történelem, matematika, fizika, orosz, kémia, biológia), illetve erdőmérnök szaktanárok.

Ennyit mondhatunk el dióhéjban az erdősztechnikusok képzéséről *általában*. Ami a *részleteket* illeti, két kérdéssel kívánok bővebben foglalkozni. Egyik az erdősztechnikumokon folyó gyakorlati képzés, a másik az erdősztechnikusok működése az erdőgazdaságokban.

A tanulók felvétele közvetlenül a nyolc általános iskola elvégzése után történik. Elsősztályosaink zöme, tehát 14 éves korban kerül a technikumra. Ezek a tanulók természetesen semmilyen erdősztechnikus gyakorlati ismerettel nem rendelkeznek, legfeljebb az a néhány erdősztechnikus gyerek, aki édesapja mellett megtanult egyet s mást, vagy néhány olyan tanuló, aki egy-két nyáron dolgozott néhány hetet az erdőgazdaságoknál.

Az elmondattakból láthatjuk, hogy a technikumba került tanulók zöménél megelőző erdősztechnikus gyakorlatról nem beszélhetünk.

A technikumon az oktatás rendszere a következő:

1. Órarendszerű elméleti oktatás (közismereti tárgyak, szaktárgyak).
2. Órarendszerű gyakorlati oktatás (ún. tantárgyi gyakorlatok),
3. Erdészeti gyakorlat (hetente $\frac{1}{2}$ nap),
4. Összefüggő gazdasági gyakorlatok (1—5 hét).

A tanulók négy éves oktatási idejének megoszlása:

Elméleti oktatás:	60%
Gyakorlati oktatás:	40%

A gyakorlati oktatást tehát háromféle gyakorlat szolgálja:

Az egyórás tantárgyi gyakorlatokon a tanulók közvetlenül az elméleti órákra támaszkodva tanulják meg elméleti ismereteik gyakorlati alkalmazását. Pl. erdőnövénytan órán egyes fenyőfélék terméséről tanulnak. Rákövetkező gyakorlati órán szertári anyagon megtanulják felismerni a kérdéses fenyők tobozát, magját.

Az erdősztechnikus gyakorlati napokon párhuzamosan haladva a szaktárgyak elméleti anyagával vagy fizikai munkát végeznek a tanulók, vagy a tantárgyi gyakorlatokat bővítik ki. Pl. csemetekiemelés a tanulmányi erdőgazdaság csemetekertjében, vagy szerfabcsemlési gyakorlat a tanulmányi erdőgazdaság területén.

Az összefüggő erdőgazdasági gyakorlatok alatt a tanulók megismerkednek az erdőgazdaságok minden lényeges gyakorlati munkájával. A gazdasági gyakorlatok tervezésénél arra ügyelünk, hogy azok a négy év során minden évszakra kiterjedjenek. Ha tehát a négy év gyakorlatait egy közös alapvonalra vetítjük, úgy ösztől a következő év nyaráig egy összefüggő gyakorlati láncot kapunk, melyen belül a tanulók főleg a kérdéses tanév során tanult elméleti anyagot összegezik.

A tantárgyi és erdősztechnikus gyakorlatokat a kérdéses tárgyak szaktanárai szervezik és vezetik a gyakorlatvezető tanárok közreműködésével, míg az összefüggő gazdasági